

מלחמת יום הכיפורים

א. ידע:

- הגורמים למלחמה והנסיבות בהן פרצה (אירועי סוף השבוע בו פרצה המלחמה).
- תוצאות המלחמה (בטווח המיידי).
- השפעות המלחמה על מדינת ישראל (חברתית, כלכלית, ביטחונית, מדינית ופוליטית).
- השפעות המלחמה על מדינות ערב.

ב. מיומנויות:

- ניתוח טקסט חזותי
- ניתוח טקסט מילולי
- ניתוח קטע קולנועי דקומנטרי
- בניית טיעון
- עריכת השוואה

ג. שידורי שיעורים:

- מלחמת יום הכיפורים, גלבוש כהן:

[השידורים והמצגות](#)

ד. שאלות מתוך בחינות בגרות:

לפניכם מקבץ שאלות שהופיעו בבחינות הבגרות בשנים האחרונות. ליד כל שאלה צוין סוג השאלון (רגיל, עולה חדש, סחל"ב), וכמובן – מועד הבחינה. הינכם מוזמנים להשתמש בשאלות אלה ולהתאימן לתלמידים:

1. שאלה מתוך בגרות 022281, חורף תש"ף: בסעיף ב' מדגשת המילה בזמן, שכן השינוי באווירה הציבורית החל כבר תוך כדי המלחמה ולא רק אחריה.

מלחמת יום הכיפורים

- א. – הצג את המטרות שהניעו את מצרים וסוריה לתקוף את ישראל באוקטובר 1973.
– הסבר את השפעת המלחמה על סוריה אנ על מצרים.
(12 נקודות)
- ב. בזמן מלחמת יום הכיפורים חל שינוי באווירה (הלך רוח) ששלטה בחברה הישראלית.
הצג את השינוי, והסבר את הסיבות לשינוי זה. (13 נקודות)

2. **שאלה מתוך בגרות 022281, קיץ תשע"ט:** השאלה בסעיף ב' של השאלה היא שאלת חשיבה מסדר גבוה. התלמידים למדו על תוצאות המלחמה (ניצחון צבאי על אף תנאי הפתיחה הקשים), וכן על האווירה הציבורית הקשה שלא התפוגגה גם לאחר שנודעו התוצאות הצבאיות. התלמיד נדרש, לפיכך, להתייחס לתופעה תוך שימוש בידע ההיסטורי שנלמד.

מלחמת יום הכיפורים

- א. הסבר מה היו המניעים של מצרים וסוריה לתקוף את ישראל באוקטובר 1973. (10 נקודות)
- ב. מדוע חווה הציבור בישראל הרגשת כישלון לאחר מלחמת יום הכיפורים, למרות הניצחון הצבאי במלחמה?
הבא שתי סיבות. (15 נקודות)

3. **שאלה מתוך בגרות 022281, חורף תשע"ט:** בשאלה זו דווקא סעיף א' הוא שאלה מסדר חשיבה גבוה. התלמידים למדו על הקונספציה המוטעית של קובעי המדיניות ועתה הם נדרשים להסביר את הקשר בין שתי תופעות – הנחות היסוד של צמרת השלטון אל מול ההפתעה עם פרוץ המלחמה. כלומר נדרש מהתלמיד לבנות טיעון תוך התבססות על עובדות היסטוריות שנלמדו.

מלחמת יום הכיפורים

- א. לפני מלחמת יום הכיפורים התבססו קובעי המדיניות בישראל על הנחות מוטעות, ולכן הופתעו כאשר פרצה המלחמה.
הצג את ההנחות האלה, והסבר את הקשר בינן ובין העובדה שישראל הופתעה כאשר פרצה המלחמה.
(13 נקודות)
- ב. הסבר את השפעתה של מלחמת יום הכיפורים על מדינת ישראל בתחום הפוליטי, ואת השפעתה על יחסי החוץ של מדינת ישראל. (12 נקודות)

4. שאלה מתוך בחינת העולים, בגרות 022284, חורף תש"ף:

14. מלחמת ששת הימים / מלחמת יום הכיפורים

בחר באחת מן המלחמות האלה: מלחמת ששת הימים (1967) או מלחמת יום הכיפורים (1973).

- א. הסבר שניים מן הגורמים לפרוץ המלחמה שבחרת. (12 נקודות)
- ב. הצג את התוצאות המיידיות של המלחמה שבחרת, והסבר כיצד השפיעו תוצאות אלה על התחושות (הרגשות) שהתעוררו בחברה הישראלית בעקבות המלחמה. (13 נקודות)

5. שאלה מתוך שאלון סחל"ב, בגרות 022271, קיץ תשע"ז. השאלה בודקת את מידת

השליטה של התלמיד בידע על המלחמה, ובמיומנות של ניתוח קטע מקור חזותי (סעיף א'), ניתוח קטע מקור מילולי (סעיף ב'), מיומנות של השוואה בין שני קטעי המקור (סעיף ב'), ומיומנות של בניית טיעון – ניסוח עמדה (טענה) על בסיס עובדות היסטוריות.

עיין בקריקטורה שלפניך, שצייר דני קרמן לאחר מלחמת יום הכיפורים, וענה על הסעיפים שאחריה.

(דני קרמן, זה מה שיש, זמורה-ביתן-מודן, 1981)

- א. איזו אווירה ציבורית משתקפת בקריקטורה? הסבר כיצד אווירה זו באה לידי ביטוי בקריקטורה באמצעות שני פרטים מתוכה. (20 נקודות)

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

השאלה מתייחסת לנושא השפעת המלחמה על מדינת ישראל (חברתית, כלכלית, ביטחונית ופוליטית).

ב. קרא את הקטע שלפניך מדברי האלוף גרשון הכהן, שהיה חייל צעיר במלחמת יום הכיפורים, וענה על השאלה שאחריו.

הבוקר, שוחחתי עם יעקב צ'סנר (אחד המפקדים שלחמו במלחמת יום הכיפורים) וכך אמר לי: "החווייה הנישאת עמי מאז היא חוויית ניצחון, יצאתי מהמלחמה בביטחון גדול כי אם עמדנו בהצלחה במבחן ההפתעה החמור מכול, ביחסי כוחות כל כך מובהקים לטובת האויב, ויצאנו וידנו על העליונה - ברור לי מאז אותם ימים שלא יוכלו לנו".
למיטב הבנתי גם אויבינו היטיבו להבין כמונו את אשר התרחש באותם ימי גבורה. גם בימים שלאחר המלחמה, כמו גם בשנים שלאחר המלחמה - נשבה בשורות הלוחמים רוח של ביטחון ועוצמה והכרה בגודל הניצחון.
(מעובד על פי דברי גרשון הכהן ביד לשריון, 8 בספטמבר 2013, מתוך אתר "יד לשריון")

הצג את ההבדל באווירה בין המתואר בקריקטורה לבין המופיע בקטע המקור.

מהי, לדעתך, הסיבה להבדל זה?

6. שאלה 18 מתוך בחינה עתירת מדיה, קיץ תשע"ז: התלמיד נדרש למיומנות של שימוש ביקורתי במקור קולנועי דוקומנטרי. שאלה זו מזמנת למורה עיסוק בשאלת מהות המדיה של קולנוע דוקומנטרי. כיצד משקפת העריכה את תפיסת עולמו של יוצר הסרט? כיצד באה לידי ביטוי עמדתו של אידו סלע, במאי פרק זה בסדרה 'תקומה', כלפי משה דיין והאווירה הציבורית ששררה בישראל ערב המלחמה?

<https://lo.cet.ac.il/player/?document=6377041d-d6d3-4e1c-939f-2df2c80d44eb>

7. **שאלה מתוך שאלון סחל"ב, תשע"ט:** בשאלה זו (חלק ב') התלמיד נדרש לנסח בעצמו שאלה העולה מתוך קריאת קטעי המקור שלפניו, ולהסביר את חשיבותה של שאלה זו. מיומנות זו היא חלק מהמיומנויות במסגרת תוכנית סחל"ב.

14. מלחמת יום הכיפורים

קרא את שני הקטעים שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהם.

קטע א – מתוך "הזמנה לבכי" מאת ארנון לפיד:

אני רוצה לשלוח לכם הזמנה לבכי.

היום והשעה אינם חשובים אך תוכנית הערב, אני מבטיח, תהיה עשירה: בכי. נבכה שעות וביחד, כי לבד זה לא יוצא לי. משך כל המלחמה רציתי לבכות ולא יכולתי. עכשיו זה ילך. זה מוכרח ללכת. אין דבר שיעצור בעדנו.

[...]

ויחד נבכה על החלומות שמהם הקצנו, על הדברים הגדולים שנהפכו לקטנים, על האלים שהכזיבו ועל נביאי השקר שעלו לגדולה, על חוסר הטעם, חוסר הרצון, חוסר הכוח, על ההווה שאין בו גם קרן אחת של אור. ועל העתיד שיהיה שונה לחלוטין.

[...]

ונרחם על עצמנו, כי אנחנו ראויים לרחמים. דור אבוד שכמותנו לעם מיוסר בארץ אוכלת יושביה.

(מעובד על פי א' לפיד, 'הזמנה לבכי', **דבר השבוע**, 29 במאוס 1974)

קטע ב – תגובת מאיר בן מאיר על "הזמנה לבכי":

משפט איימן הבהיר לי את אשר הבהירו לי הוריי, את מה שהבהירה לי ילדותי בארץ הזאת ואת מה שהבהירה לי בחרותי בצבא הבריטי ובמלחמת תש"ח - אנחנו עם החי על חרבו.

[...]

הדור שלי שָׁכַל הורים במאורעות 1936-1939, חברים במלחמת השחרור ואחריה ובנים במלחמת יום הכיפורים. האלטרנטיבות שלנו אינן נעות בין עולמות של צדק ואחוה ובין חורבנם, ניפוצם ואובדן דרך, אלא בין שואה ובין תחושת טעם הכוח וההתגוננות והכאב על השְׁכוּל ותחושת התודעה ההיסטורית הקשה. [...] משתמע כאילו יש בכוחן של הנהגה מדינית אחרת והנהגה כלשהי להבטיח אֲלֵים שאינם מכזיבים ונביאים שאינם משקרים ואשליות שאינן מתנפצות. לא ההנהגה ולא דרך פוליטית שהיא נוקטת יוצרות מערכת ערכים המאפשרת לחיות עם השְׁכוּל, הכאב והבכי.

(מעובד על פי **דבר השבוע**, 3 במאי 1974)

א. מהו היחס של כל אחד מן הכותבים לאובדן ולשְׁכוּל שגרמה מלחמת יום הכיפורים? בסס את תשובתך על שני הקטעים.

הסבר איזה משני הקטעים משקף טוב יותר את היחס להנהגת המדינה שרווח בציבור בישראל לאחר מלחמת יום הכיפורים. בסס את תשובתך על המציאות ההיסטורית בישראל לאחר מלחמת יום הכיפורים. (19 נקודות)

ב. שני הקטעים עוסקים בתחושות שרווחו בציבור בישראל בעקבות מלחמת יום הכיפורים.

נסח שאלת הרחבה אַחַת העוסקת בתחושות אלו שלדעתך חשוב לשאול בעקבות קריאה של אחד משני הקטעים או של שניהם. אין לכתוב שאלות הכתובות בשאלון זה או בספר הלימוד.

הסבר את החשיבות של השאלה שכתבת ללימוד נושא ההשפעות של מלחמת יום הכיפורים על החברה הישראלית. (16 נקודות)

ה. הצעות למטלות המשלבות קטעי סרטים:

צפו במשדר: חדשות מן העבר – מלחמת יום הכיפורים (14:56 דקות).

<https://www.youtube.com/watch?v=Q0fZ6wjWe80&t=378s>

- א. על פי הסרטון - הסבירו מה הייתה "הקונספציה"?
כיצד היא השפיעה על צמרת השלטון והציבור הישראלי עם פרוץ המלחמה?
- ב. הציגו שלוש מתוצאות המלחמה, המופיעות בסרטון.
הסבירו מדוע פשטה בישראל התחושה לפיה ישראל כשלה במלחמה?

צפו במשדר קולות מלחמה: מלחמת יום הכיפורים

<https://www.youtube.com/watch?v=dV68LLOMD9o>

- א. הסרטון פותח בקולו של משה דיין, שר הביטחון והערכתו לגבי עימות צבאי אפשרי בין ישראל למדינות ערב. על מה התבססה הערכתו זו?
- ב. כיצד הגיבה גולדה מאיר, ראש ממשלת ישראל, לפרוץ המלחמה? מדוע, לדעתך, הגיבה באופן זה?
- ג. בחר באחד המוצבים המוזכרים בסרטון. חפש במרשתת מה עלה בגורלם של הלוחמים שמוצב זה?
- ד. כיצד ניתן להסביר את הפער בין הנחת היסוד של משה דיין, המופיעה בתחילת הסרטון, ובין קשיי הלוחמים בהמשך?
- ה. מה, לדעתך, עשויות להיות ההשלכות של פער זה על הציבור הישראלי במהלך ועם תום המלחמה?